

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาประเทศไทยเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 - 7 (พ.ศ.2504-2539) เน้นหนักในเรื่องของการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การสร้างถนน สะพาน แหล่งน้ำ การขยายไฟฟ้า โรงเรียน สถานือนามัย เป็นต้น แต่ก็ได้ช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเกษตรกรที่ไม่มีที่ทำกินหรือมีที่ทำกินไม่เพียงพอ นอกจากนี้โครงการต่างๆ ของ หน่วยงานราชการมุ่งที่จะเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรก็เป็นการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ เช่น การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเกษตร การให้ความช่วยเหลือในเรื่องพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบ ศัตรูพืช และสินเชื่อทางการเกษตร ซึ่งเป็นการช่วยเหลือที่ไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรเท่าที่ควร ทำให้เกิดเป็นปัญหา และสาเหตุของความยากจนของประชาชน ปัญหาที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ปัญหาการเพิ่มประชากร การขาดแคลนที่ทำกิน การบุกรุกทำลายป่า การไร้ประสิทธิภาพในการผลิตทางการเกษตร ภัยธรรมชาติในชนบท และปัญหาความยากจนของเกษตรกร อันเนื่องมาจากราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ และค่าเช่าที่ดิน มีราคาสูง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544 : 4)

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ประชาชนในชนบทเป็นจำนวนมากต้องอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเมือง ทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและตามเมืองใหญ่ของประเทศ ที่มีช่องทางในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงตนเองและสมาชิกในครอบครัว ซึ่งมีทั้งผู้สูงอายุ และเด็ก เมื่อมีการอพยพเข้ามาอยู่ในพื้นที่เขตเมืองมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาชุมชนแออัด การแย่งที่อยู่อาศัย แย่งอาชีพ เกิดปัญหาความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน อาชีพและรายได้ไม่แน่นอน มีหนี้สินเพิ่มขึ้น ทั้งนี้หนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงินและแหล่งเงินกู้เอกชนต่าง ๆ ทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจของครอบครัว และเกิดปัญหาต่อบุคคลในครอบครัวตามมา เช่น การขาดการศึกษาของบุตรธิดา ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคติดต่อ และปัญหาครอบครัวแตกแยก

สภาวะปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (พอช.) ขณะนั้นหรือสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนในปัจจุบัน มีนโยบายในการดำเนินการโครงการพัฒนาคนจนในเมืองขึ้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2535 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนชาวชุมชนแออัด และผู้มี

รายได้บุคคลในเขตเมืองให้มีการออม และการให้สินเชื่อเพื่อให้ความสามารถในการเพิ่มรายได้ และความมั่นคงของรายได้ เพื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชุมชนเมืองดีขึ้น และได้ขยายพื้นที่ปฏิบัติการเพิ่มขึ้นในปี 2542 ถึง 8 จังหวัด 17 เมือง ได้แก่ เมืองอุทัยธานี เมืองลพบุรี เมืองมะขามจันทร์บุรี เมืองตราด มาบตาพุดจังหวัดระยอง เมืองสตูล เมืองตรัง อำเภออ่อนพิบูลย์ อำเภอปากพนัง อำเภอทุ่งสงจังหวัดนครศรีธรรมราช เมืองลำพูน และเมืองบุรีรัมย์ (สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง. 2544 :13)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา ชาวชุมชนเมืองบุรีรัมย์ จึงได้รวมตัวกันระดมความคิด และแต่งตั้งคณะทำงาน โดยได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ นักพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลบุรีรัมย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข นักจัดรายการวิทยุองค์กรชุมชน อาจารย์จากสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ร่วมกันเสนอโครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง ในระยะเริ่มแรกจนสามารถตั้งกลุ่มได้สำเร็จโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือด้านการเงินซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก เกิดการร่วมกันจัดกิจกรรมการออมทรัพย์ การให้สินเชื่อ จนสามารถเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมการพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาเมืองน่าอยู่ การอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมกันดีงามของจังหวัด และชุมชน การส่งเสริมการให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2542 เมื่อเริ่มก่อตั้งมีกลุ่มออมทรัพย์จำนวน 10 กลุ่มเป็นสมาชิก ประกอบไปด้วยกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบุลำดวนใต้ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหนองปรือ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสถานีรถไฟ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนตลาดสด กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนโคกกลาง กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสะพานยาว กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนต้นสัก กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนชุมเห็ด กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนวัดศิลาณ และกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนประปาเก่า ซึ่งมีสมาชิกทั้งสิ้น 204 ราย โดยมีเงินออมในปีแรก 285,105 บาท ปัจจุบันเครือข่ายมีชุมชนเพิ่มขึ้นจากเดิมรวมเป็น 17 ชุมชน มีสมาชิกจำนวน 1,732 ราย มีเงินออม 4,310,118 บาท (เกลี้ยง รักกุศล, จรัส สว่างทิพ, และอนันต์ ลีขิตประเสริฐ. 2545 : 8)

จะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มมีผลทำให้กลุ่มขยายตัว จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น จำนวนเงินออมเพิ่มมากขึ้น การรวมตัวเป็นเครือข่าย มีการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ทำให้เครือข่ายมีความเข้มแข็ง เกิดพลังอำนาจในการต่อรองกับองค์กรภายนอก เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภาระหนี้สินของสมาชิก พบว่าสมาชิกมีหนี้สินนอกระบบสูงถึง 4,086,000 บาท

จากจำนวนสมาชิก 174 ราย โดยแต่ละรายจะต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก ระหว่างร้อยละ 5 - 15 บาทต่อเดือน เมื่อคำนวณแล้วจะต้องจ่ายดอกเบี้ยต่อปีสูงถึง 3,810,431 บาท ต่อปี ทำให้เครือข่ายต้องขอความช่วยเหลือจากสำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองและการเคหะแห่งชาติ โดยเครือข่ายได้รับอนุมัติวงเงินให้กู้ยืมจากโครงการแก้ไขปัญหาด้านการเงินและสินเชื่อสำหรับคนจนในเมือง จำนวน 5,000,000 บาท คณะกรรมการเครือข่ายได้บริหารเงินกู้ อนุมัติเงินกู้ตามวิธีการจัดการ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิก สามารถปล่อยเงินกู้ได้ถึง 256 ราย ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี หรือร้อยละ 0.25 ต่อเดือน สมาชิกได้รับการพิจารณาให้กู้ยืมตามความเหมาะสมและความจำเป็น เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากปัญหานั้นๆ การมีพลังต่อรองของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์มีผลทำให้สามารถเสนอขอวงเงินกู้จากสำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองและการเคหะแห่งชาติ เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อพัฒนารายได้และแก้ปัญหาหนี้สินในระบบให้แก่สมาชิกได้ในระดับหนึ่ง (เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์, 2543 : 2)

จากภาพรวมดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การรวมตัวของสมาชิกเป็นกลุ่มออมทรัพย์ในแต่ละชุมชน การรวมแต่ละกลุ่มออมทรัพย์เป็นเครือข่ายเพื่อสร้างฐานพลังอำนาจให้ชุมชนเข้มแข็ง มีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อระดับความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ ความสามารถบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็งและเติบโต ประสานความร่วมมือกันจนสามารถรวมพลังกลุ่มออมทรัพย์ให้เครือข่ายเข้มแข็ง แต่ในความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์แต่ละกลุ่มนั้น ยังมีปัจจัยหลายประการที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งทำให้มีความสามารถในการบริหารงานให้ไปสู่ความสำเร็จที่แตกต่างกัน ความแตกต่างระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มออมทรัพย์เหล่านั้นเป็นประเด็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาเพื่อใช้เป็นตัวอย่างรูปธรรมความสำเร็จเพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ และองค์กรเครือข่ายอื่น ๆ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับความเข้มแข็งของกลุ่ม

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่แสดงถึงระดับความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมือง

สมมุติฐานของการวิจัย

ปัจจัยด้านความเป็นองค์กร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านสมาชิก ปัจจัยด้านการจัดการระบบงานการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนจากภายนอก (ทุน/อบรม/ดูงาน/สรุปบทเรียน) มีผลต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ เมื่อจำแนกตามระดับความเข้มแข็งของกลุ่ม
3. ได้ปัจจัยที่แสดงถึงระดับความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ได้มุ่งศึกษาใน 3 ประเด็น ดังนี้
 - 1.1 ระดับความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ โดยวัดระดับความเข้มแข็งขององค์กรตามเกณฑ์ชี้วัดความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนที่ปรับปรุงจากเกณฑ์ชี้วัดความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (อ้างถึงในยุทธศาสตร์ปี ปานภูมิ. 2540 ก : 50)
 - 1.2 เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับความเข้มแข็ง 3 ระดับ คือ ระดับเข้มแข็ง ระดับปานกลาง ระดับอ่อนแอ
 - 1.3 ได้ปัจจัยที่แสดงถึงความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมือง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรกรที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะกรรมการและสมาชิกเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ จำนวน 17 กลุ่ม

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ ที่ผ่านเกณฑ์การวัดระดับความเข้มแข็งขององค์กร ตามเกณฑ์ที่วัดที่ปรับปรุงจากเครื่องมือของสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง โดยเลือกจากระดับความเข้มแข็งทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับเข้มแข็ง ระดับปานกลาง และระดับอ่อนแอ อย่างละ 1 กลุ่ม โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งในการเลือกกลุ่มตัวอย่างนี้ได้พิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลา ขนาด จำนวนสมาชิก จำนวนเงินออมเริ่มก่อตั้งที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวแทนในแต่ละระดับได้

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ปัจจัยความเป็นองค์กร จำแนกเป็นตัวแปรย่อย ดังนี้

3.1.1.1 ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม

3.1.1.2 จำนวนเงินออมทรัพย์

3.1.1.3 จำนวนสมาชิก

3.1.1.4 การมีระเบียบกติกา

3.1.1.5 การนำระเบียบข้อบังคับไปปฏิบัติ

3.1.1.6 การบังคับใช้ระเบียบ

3.1.1.7 การมีผลประโยชน์ร่วม

3.1.1.8 การมีอุดมการณ์ร่วม

3.1.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ จำแนกเป็นตัวแปรย่อย ดังนี้

3.1.2.1 ความเป็นประชาธิปไตย

3.1.2.2 ความรับผิดชอบ

3.1.2.3 ความมีมนุษยสัมพันธ์

3.1.2.4 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ

3.1.2.5 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3.1.2.6 การได้รับการฝึกอบรม

3.1.2.7 ความโปร่งใสของคณะกรรมการ

3.1.2.8 ความเสถียรของคณะกรรมการ

3.1.3 ปัจจัยด้านสมาชิก จำแนกเป็นตัวแปรย่อยดังนี้

3.1.3.1 การมีส่วนร่วมของสมาชิก

3.1.3.2 การมีวินัยของสมาชิก

3.1.4 ปัจจัยด้านการจัดการระบอบการเรียนรู้ จำแนกเป็นตัวแปรย่อยดังนี้

3.1.4.1 กระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการ

3.1.4.2 กระบวนการได้มาซึ่งระเบียบข้อบังคับ

3.1.4.3 การจัดเวทีถ่ายทอดความรู้สู่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง

3.1.5 ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนจากภายนอก (ด้านทุน/อบรม/ดูงาน/

สรุปบทเรียน)

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ โดยวัดระดับความเข้มแข็ง

ได้ 3 ระดับ คือ

3.2.1 ระดับเริ่มต้น

3.2.2 ระดับปานกลาง

3.2.3 ระดับเข้มแข็ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของศัพท์ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

1. ความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการ สามารถทำให้กลุ่มออมทรัพย์บรรลุเป้าหมาย ตามเกณฑ์ชี้วัดที่ปรับปรุงจากเกณฑ์ชี้วัดของสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง กำหนดไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริหารการเงิน ด้านบริหารสินเชื่อ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านสมาชิก และ ด้านกรรมการ ซึ่งในแต่ละด้านมีคะแนนรวม 83 คะแนน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารการเงิน	(20 คะแนน)
1.1.1 มีเงินสดสำรองเพียงพอ	4 คะแนน
1.1.2 มีกำไรเพียงพอ	4 คะแนน
1.1.3 มีทุนสำรองเพียงพอ	4 คะแนน
1.1.4 สัดส่วนราคาได้ต่ำกว่าให้จ่าย	4 คะแนน

1.1.5	มีการจ่ายปันผลให้สมาชิก	4	คะแนน
1.2	ด้านการบริหารสินเชื่อ	(23	คะแนน)
1.2.1	กลุ่มสามารถชำระคืนเงินกู้กับเครือข่ายโดยไม่ผิดนัด	4	คะแนน
1.2.2	สมาชิกคืนเงินกู้กับกลุ่มออมทรัพย์โดยไม่ผิดนัด	4	คะแนน
1.2.3	ความสามารถในหาแหล่งเงินกู้ของกลุ่ม	4	คะแนน
1.2.4	ความหลากหลายของการจัดกิจกรรม	6	คะแนน
1.2.5	โครงสร้างการบริหารโครงการเงินกู้	5	คะแนน
1.3	ด้านการบริหารทั่วไป	(17	คะแนน)
1.3.1	ทำบัญชีเป็นปัจจุบัน	4	คะแนน
1.3.2	ส่งรายงานสม่ำเสมอ	4	คะแนน
1.3.3	จัดสวัสดิการแก่สมาชิก	9	คะแนน
1.4	ด้านสมาชิก (13 คะแนน)		
1.4.1	มีการเพิ่มเงินออมมาลงสมาชิก	3	คะแนน
1.4.2	มีการเพิ่มจำนวนสมาชิก	4	คะแนน
1.4.3	การเพิ่มเงินออมของกลุ่ม	3	คะแนน
1.4.4	การตรงต่อเวลาในการชำระหนี้ของสมาชิก	3	คะแนน
1.5	ด้านกรรมการ	(10	คะแนน)
1.5.1	มีความสุจริต โปร่งใส เปิดเผยข้อมูลในการทำงาน	2	คะแนน
1.5.2	มีความสามัคคี และทำงานเป็นทีม	2	คะแนน
1.5.3	มีความตั้งใจและรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหากลุ่ม	2	คะแนน
1.5.4	คณะกรรมการทำงานทั้งหมด และตามบทบาทหน้าที่	2	คะแนน
1.5.5	มีการประชุมสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ	2	คะแนน

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์

หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ปัจจัยพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ได้แก่ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส การศึกษา อาชีพหลัก รายได้

2.2 ปัจจัยด้านความเป็นองค์กร ได้แก่ ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม จำนวนสมาชิกเริ่มก่อตั้ง จำนวนสมาชิกปัจจุบัน จำนวนเงินออมทรัพย์เริ่มก่อตั้ง จำนวนเงินออมทรัพย์ในปัจจุบัน กลุ่มมีระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร การนำระเบียบข้อบังคับไปปฏิบัติ และ

การบังคับใช้ระเบียบเป็น การมีผลประโยชน์ร่วม และการมีอุดมการณ์ร่วมกันของคณะกรรมการ และสมาชิก

2.3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ หมายถึง ความมีประชาธิปไตย ความรับผิดชอบ ความมีมนุษยสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ความคิดสร้างสรรค์ การได้รับการฝึกอบรม ความโปร่งใสของคณะกรรมการ และความเสียสละของคณะกรรมการ

2.4 ปัจจัยด้านสมาชิก หมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิก การมีวินัยของสมาชิก

2.5 ปัจจัยด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกระบวนการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์ เรื่องกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการ กระบวนการได้มาซึ่งระเบียบข้อบังคับ การจัดเวทีถ่ายทอดความรู้สู่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง

2.6 ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนจากภายนอก(ทุน/อบรม/ดูงาน/สรุปทเรียน) หมายถึง การได้รับการสนับสนุนจากภายนอกในเรื่องต่าง ๆ เช่น ทุน อบรม ดูงาน สรุปทเรียน จากภาครัฐและเอกชน

3. ระดับความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ หมายถึง การวัดระดับความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ โดยใช้เกณฑ์ที่วัดความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน ที่ปรับปรุงจากเกณฑ์ที่วัดความเข้มแข็งของสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง ซึ่งได้แบ่งระดับคะแนนความเข้มแข็งของแต่ละระดับจากคะแนนทั้งหมด 83 คะแนน คิดเป็น 100 % ดังนี้

3.1 ระดับอ่อนแอ	ค่าคะแนนที่ได้	0 - 40 %
3.2 ระดับปานกลาง	ค่าคะแนนที่ได้	41 - 70 %
3.3 ระดับเข้มแข็ง	ค่าคะแนนที่ได้	71 - 100 %

4. ปัจจัยที่แสดงถึงระดับความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ หมายถึง ผลของตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ทั้ง 3 กลุ่ม ในระดับความเข้มแข็งทั้ง 3 ระดับ